

is slaughtered [if he leaned outside the Temple Courtyard, he must lean, once again, inside the Temple Courtyard]; and the slaughtering must immediately follow the leaning of hands.

(9) The rite of the leaning of the hands is [in certain respects] more stringent than the rite of waving, and the rite of waving is [in other respects,] more

stringent than the rite of the leaning of hands. [The rite of the leaning of the hands is more stringent,] for [in the case where many people joined together to bring a sacrifice] one may perform the waving on behalf of the others. However, regarding the leaning of the hands, one may not perform on behalf of others. The rite of waving is more stringent [than that of leaning], for the rite of waving takes place both in offerings of the individual [such as the sacrificial portions of an individual's peace-offerings and the chest and thigh thereof] and in offerings of the Congregation, for living animals [such as the two live lambs of Shavuot] and for slaughtered animals [the thighs and chests of the aforementioned after their slaughter], and for things that have life [such as an animal offering] and for things that don't have life [meal-offerings]; but it is not so with the rite of the leaning of the hands [since the rite of the leaning does not take place in offerings of the Congregation].

רבנו עובדיה מברטנורא

בשתי ידיים. דכתיב בשעיר המשתלח (שם טו) וסמך אהרן את שתי ידיו, זה בנה אב לכל הסומכים שיהיו בשתי ידיים: **ובמקום שסומכים שוחטים.** שאם סמך חוץ לעזרה, חזר וסמך בעזרה במקום שחיטה; **והיבך לסמיכה שחיטה.** דכתיב וסמך ושחט: **ט שאחד מניף לכל החברים.** שנתחברו להתנדב קרבן אחד. שכל קרבנות גדבה יכולים להביא בשותפות. ואחד מניף על ידי כולן. אבל כולן יחד אין יכולין להניף, דהויא חציצה בין ידו של זה ולקרבו. וכהן שמניח ידו תחת יד הבעלים ומניף והויא יד בעלים חציצה, לא איכפת לן, דהא עיקר תנופה בבעלים: **בקרבנות היחיד.** כגון חזה ושוק של שלמים: **ובקרבנות צבור.** כבשי עצרת שטעונים תנופה חיים ושוחטים: **בדבר שיש בו רוח חיים.** קרבן בהמה: **ובדבר שאין בו רוח חיים.** כגון לחמי תודה ונוזי:

שְׁסוּמְכִין שוּחְטִין, וְתִבְּרָה לְסַמֵּיכָה שְׁחִיטָה:
ט חוֹמֵר בְּסַמֵּיכָה מִבְּתִנּוּפָה וּבְתִנּוּפָה
מִבְּסַמֵּיכָה, שְׁאֶחָד מְנִיף לְכָל הַחֲבֵרִים וְאֵין
אֶחָד סוֹמֵךְ לְכָל הַחֲבֵרִים. וְחֹמֵר בְּתִנּוּפָה,
שֶׁהַתִּנּוּפָה נוֹהֶגֶת בְּקִרְבָּנוֹת הַיְחִיד וּבְקִרְבָּנוֹת
הַצְּבוּר, בְּחַיִּים וּבְשׁוּחֻטִּין, בְּדָבָר שֶׁישׁ בוֹ רוּחַ
חַיִּים וּבְדָבָר שֶׁאֵין בוֹ רוּחַ חַיִּים, מֵה שֶׁאֵין כֵּן
בְּסַמֵּיכָה:

Mishnah Menahot, chapter 10

משנה מנחות פרק י

(1) Rabbi Yishmael says: On the Sabbath [i.e., the second day of Pesah, which is the sixteenth day of Nissan, fell on a Sabbath. The *Omer*, like any sacrifice with a fixed time, overrides the Sabbath. Since, however, the work in connection with the *Omer* involved the infringement of the Sabbath laws, on the Sabbath therefore, a smaller

א רבי ישמעאל אומר, העמר היה בא בשבת משלש סאין, ובחל מקמט. וחקמים אומרים, אחד בשבת ואחד בחל, משלש היה בא. רבי חנינא סגן הכהנים אומר, בשבת היה נקצר בייחוד ובמגל אחת ובקפה אחת. ובחל, בשלשה ובשלש קפות ובשלש מגלות. וחקמים אומרים, אחד בשבת ואחד בחל, בשלשה ובשלש קפות ובשלש מגלות:

quantity of barley was used and fewer men employed] the *Omer* [the tenth of an *efah* of barley flour offered as a meal-offering; (see Leviticus 23:10)] was taken out of three *se'ah* [which equal one *efah*. This quantity was sifted again and again so as to produce the tenth of choicest flour of barley,] and [if the sixteenth of Nissan falls] on a weekday, out of five [because the extra work involved in the selection of the choicest flour from the three *se'ah* is less than the work involved in the reaping, etc. of two entire extra *se'ah*, therefore, on the Sabbath it was taken out three *se'ah*; the law does not follow Rabbi Yishmael]. But the Sages say: Whether on the Sabbath or on a weekday it was taken out of three *se'ah*. Rabbi Hanina, the *Segan* of the High Priest, says: On the Sabbath, it was reaped by one man with one sickle into one basket, and on a weekday it was reaped by three men into three baskets and with three sickles. But the Sages say: Whether on the Sabbath or on a weekday it was reaped by three men into three baskets and with three sickles [in order to give greater publicity to this rejection of the Sadducee interpretation of the law (see Mishnah 5)].

רבנו עובדיה מברטנורא

א רבי ישמעאל אומר העומר היה בא בשבת. כשחל ששה עשר בניסן להיות בשבת, העומר דוחה את השבת, שכל קרבן שזמנו קבוע דוחה את השבת ואת הטומאה. והיה העומר בא משלש סאין שהיו קוצרין שלש סאין שעורין ומניפין אותן בנפה עד שמעמידין אותן על עשרון אחד מובחר: ובחול. אם חל ששה עשר בניסן להיות בחול, היו קוצרין אותו חמש סאין, דסבר ר' ישמעאל, עשרון מובחר בלא טרחא שאינה מנפה אותו כל כך אתי מחמש, בטרחא כשמנפה אותו הרבה אתי משלש. בחול מייטנין מחמש, שכך משובח הדבר יותר שמניפין מכל סאה מעט אותו סולת דק היוצא ראשון שהוא מובחר, ומוציאין מחמש סאין עשרון. בשבת מביא שלש, מוטב שירבה במלאכה אחת שירקד שלש סאים פעמים הרבה, ואל ירבה במלאכות הרבה שיקצור ויברור ויטחון וירקד שתי סאין יותר. ואין הלכה כר' ישמעאל: בשלשה בני אדם ובשלש קופות ובשלש מגלות. לפרסם הדבר שקצירת העומר במוצאי חמשה עשר בניסן, מפני הצדוקים שהיו אומרים שאין העומר בא אלא

(2) The precept of the *Omer* is that it should be brought from [what grows] nearby [to Jerusalem, and is the first at hand, so as not to delay the performance of the precept]. If [the crop] near Jerusalem was not yet ripe, it could be brought from any place. It once happened that the *Omer* was brought from Gaggot Zerifin and the two loaves from the plain of Ein Soker. [More distant places, since enemy troops had destroyed all the nearby crops].

(3) What was the procedure? The messengers of the Court used to go out

on the day before the Festival and tie the unripe stalks in bunches to make it easier to reap. All the inhabitants of the town nearby assembled there [on the night after the first day of Pesah], so that it might be reaped with much display [for the benefit of the Sadducees]. As soon as it became dark, he [the reaper] called out [to the people assembled], "Has the sun set?" And they answered, "Yes." "Has the sun set?" And they answered, "Yes." "[Shall I reap the grain stalks] with this sickle?" And they answered, "Yes," "[Shall I reap the grain stalks] with this sickle?" And they answered, "Yes," "[Shall I reap it] into this basket?" And they answered, "Yes." "[Shall I reap it] into this basket?" And they answered, "Yes." On the Sabbath he called out further, "On this Sabbath?" And they answered, "Yes." "On this Sabbath?" And they answered, "Yes." "Shall I

רבנו עובדיה מברטנורא

באחד בשבת: **ב מצות העומר לבוא מן הקרוב.** ממקום שקרוב לירושלים, לפי שאין מעבירין על המצות הלכך כשיוצא מירושלים לבקש עומר, אותה תבואה שמוצא ראשונה נוטלה: **לא ביכר.** לא בשל כל צרכה: **מעשה שבא מגגות צריפין ועין סוכר.** רחוקים מירושלים הרבה, מפני שהחריבו הגייסות כל תבואות שסביבות ירושלים: **ג כריכות.** כורכים וקושרים ראשי שבלים מלוא אגרוף: **מתכנסות לשם.** למוצאי יום טוב כשקוצרים אותו: **כדי שיהא נקצר בעסק גדול.** בקול המולה גדולה, שיכירו הצדוקים שבמוצאי יום טוב קוצרים אותו. דאינהו לא מדודו בהאי כדלקמן: **אמר להן.** הקוצר לבני העיריות העומדים עליו: **בא השמש.** ואמרו לו הין: **מגל זו.** כלומר, אקצור התבואה במגל זו: **קופה זו.** אכניס התבואה לתוך קופה זו: **שבת זו.** אקצור בשבת זו, ואמרו לו הין: **שלוש**

ב מצות העומר לבוא מן הקרוב. לא בכר הקרוב לירושלים, מביאים אותו מכל מקום. מעשה שבא מגגות צריפין, ושתי הלחם מבקעת עין סוכר: **ג כיצד היו עושים.** שלוחי בית דין יוצאים מערב יום טוב, ועושין אותו כריכות במחבר לקרקע, כדי שיהא נוח לקצור. וכל העירות הסמוכות לשם, מתכנסות לשם, כדי שיהא נקצר בעסק גדול. כיון שחשכה, אומר להם, בא השמש, אומרים הין. בא השמש, אומרים הין. מגל זו, אומרים הין. מגל זו, אומרים הין. קפה זו, אומרים הין. קפה זו, אומרים הין. בשבת אומר להם, שבת זו, אומרים הין. שבת זו, אומרים הין. אקצור, והם אומרים

cut [on the Sabbath?]" And they answered, "Cut." "Shall I cut?" And they answered, "Cut." He repeated every matter three times, and they answered, "Yes," "Yes," "Yes." And why was all this? Because of the Boethusians [a sect in opposition to the Sages and often regarded as synonymous with the Sadducees], who maintained that the reaping of the *Omer* was not to take place at the conclusion of the [first day of the] Festival. [They held that the expression *mimohorat ha'Shabbat* (Leviticus 23:11) "the morrow after the Sabbath," must be taken in its literal sense, the day following the first Saturday in Pesah. The Sages, however, explained, that "the Sabbath" in fact means here the day of cessation from work; i.e., the Festival of Pesah. Accordingly, the *Omer* was to be offered on the second day of the Festival, and the reaping of the grain on the night preceding, at the conclusion of the first day of the Festival].

(4) They reaped it, put it into the baskets, and brought it to the Temple Courtyard; then they parched it [while still on the stalks] with fire in order to fulfill the precept that it should be parched [with fire; (see Leviticus 2:14)]. This is the opinion of Rabbi Meir. But the Sages say: They first beat it with [soft] reeds or

רבנו עובדיה מברטנורא

פעמים. שואל להן כל דבר ודבר: **וכל כך.** שהיה שואל למה: **מפני הצדוקים וביתוסים שהיו אומרים אין קצירת העומר במוצאי יום טוב.** אלא במוצאי שבת, דכתיב (ויקרא כג) וספרתם לכם ממחרת השבת, ממחרת שבת בראשית משמע, ומסורת בידינו מאבותינו דהאי ממחרת השבת היינו ממחרת יום טוב ראשון של פסח בין שחל בחול בין בשבת. וכן מציינו בספר יהושע ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלי, והרי נאמר בתורה (שם) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם יום הזה, ומאחר שתלה היתר החדש במחרת הפסח הדבר ברור שמחרת הפסח הוא המתיר את החדש ובו קוצרים העומר בין שחל יום טוב ראשון של פסח בחול בין שחל להיות בשבת. ולפיכך הקוצרים מגביהין קולם כדי שישמעו הביתוסים ולהוציא מלבן. וקוצרים העומר בלילה ולא ביום, דכתיב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם וגו' שבע שבתות תמימות תדיינה, ואי אפשר להיות תמימות אלא אם כן מתחיל למנות מתחלת הלילה, שהרי הלילה תחלת היום הוא והרי הוא אומר (דברים טו) מהחל חרמש בקמה תחל לספור, אלמא הקצירה בלילה היא בשעה שמתחיל למנות: **ד מהבהבין אותו באור.** בעודו בשבלין, כדי לקיים בו מצות קלי כדכתיב (ויקרא ט) אביב קלוי באש ובמנחת העומר מיירי קרא: **והכמים אומרים.** תחלה חובטים. ולא כדרך תבואה יבשה שחובטים

stems of plants, so that the grains should not be crushed [it was not threshed in the usual manner with flails, as these would bruise the fresh and tender grain], and then they put it into a [copper] pipe that was perforated so that the fire might take hold of all of it [and thereby fulfill the requirement to be "parched"]. They

spread it out in the Temple Court so that the wind might blow over it [to dry the grain, which might have become moist from the heat in the pipe]. Then they put it into a gristmill [which grinds very coarsely, so that only the husk is separated from the grain] and took from it a tenth [of an *EIFAH* of flour] which was sifted through thirteen sieves. The remainder was redeemed and might be eaten by anyone; it was liable for *hallah*. (see Numbers 15:18) [The dough becomes liable for *hallah* at the rolling out of the dough, after it has been redeemed] but exempt from *ma'aserot* [since the obligation of *ma'aserot* would fall due at the last act in connection with the grain before it became processed and at that time, the grain was still consecrated; it is therefore, exempt from *ma'aserot*]. Rabbi Akiva declares it [the remaining flour] liable both for *hallah* and *ma'aserot* [since this portion was not consecrated; the law does not follow Rabbi Akiva]. He then came to the tenth [of an *EIFAH*, i.e., the person chosen for this service, not necessarily a priest, for only the taking out of the three-fingers-full and the subsequent services, had to be performed by a priest], put in its oil and its frankincense,

רבנו עובדיה מברטנורא

אותו במקל, אלא בקנים לחים ובקליחות בקלח של כרוב, כדי שלא יתמעך, ואחר כך מקיימין בו מצות קלי: **נתנוהו לאבוב**. דסבירא להו לרבנן שאם מהבהבים אותו באור ממש אין נקרא קלי, שאין נקרא קלי אלא על ידי דבר אחר דהיינו על ידי כלי, שנותנים אותו באבוב והוא כלי של נחושת מנוקב שמוכרי קליות קולין בו. והלכה כחכמים: **ברחים של גרוסות**. שאין טוחנות דק אלא עבה. שאם יטחנו יפה יעברו הסובין של קליפה בנפה עם הסולת. וגרוסות לשון גריסין של פול, ועל שם כן נקראת גרש כרמל: **וחייב בחלה**. דחייב חלה היינו גלגול העיסה, וגלגול עיסה זהו ביד הדייש היא לאחר שנפדה: **ופטור מן המעשרות**. דמירוחו ביד הקדש הוא, ומירוח בקדש פטר מן המעשרות: **ר' עקיבא מחייב**. האי קמח הנותר מעשרון של עומר: **בחלה ובמעשרות**. לפי שלא נתנו מעות הקדש אלא בצריך להם לעשרון לבד אבל (האחר) (השאר) לא קדש, הלכך לאו מירוח הקדש הוא, דהא לא קדוש. ואין הלכה כר' עקיבא: **בא לו לעשרון**. נותן תחלה שמנו ולבונתו קודם נתינת

אותו, כדי שלא יתמעך. נתנוהו לאבוב, ואבוב היה מנקב, כדי שיהא האור שולט בכלו. שטחוהו בעורה, והרוח מנשבת בו. נתנוהו ברחים של גרוסות, והוציאו ממנו עשרון שהוא מנפה משלש עשרה נפה, והשאר נפדה ונאכל לכל אדם, וחיב בחלה, ופטור מן המעשרות. רבי עקיבא מחייב בחלה ובמעשרות. בא לו לעשרון, ונתן שמנו

poured in the oil, mingled it, [a part of the *log* of oil was first poured into the vessel, the frankincense was placed on the side of the vessel and then the flour was put on top of the oil, then more oil was poured on top of the flour, the whole was mingled together, and finally, the remainder of the oil was

וּלְבוֹנְתוֹ, יִצְקוּ, וּבְלֵל, הַנִּיף, הַגִּישׁ, וְקִמֵץ, וְהִקְטִיר, וְהִשְׁאָר נֶאֱכָל לַפְּהִימִים: הַ מִּשְׁקָרֵב הָעֹמֶר, יוֹצֵאִין וּמוֹצֵאִין שׁוֹק יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא מְלֵא קִמָּח וּקְלֵי שְׂלֵא בְרִצּוֹן חֲכָמִים, דְּבָרֵי רַבֵּי מֵאִיר. רַבֵּי יְהוּדָה אֹמֵר, בְּרִצּוֹן חֲכָמִים הֵיוּ עוֹשִׂים. מִשְׁקָרֵב הָעֹמֶר, הַתֵּר הַחֲדָשׁ מִיַּד, וְהִרְחֻקִים מִתְּרִים מִחֲצוֹת הַיּוֹם וְלֵהֲלֹן.

poured in] waved it, brought it near [to the altar], took from it the three-fingers-full and burnt it; and the remainder was eaten by the priests.

(5) After the *Omer* was offered they used to go out and find the market of Jerusalem already full of flour and parched grain [from the new produce]; this, however, did not meet with the approval of the Sages [for the produce that is now sold in the market must have been reaped before the offering of the *Omer*, and this, in most cases, is forbidden by Rabbinical decree, according to] the words of Rabbi Meir, [since it was feared that the people, while reaping, would eat from it]. Rabbi Yehudah says: They did so with the approval of the Sages [and it is not to be feared lest the people eat from it; the law follows Rabbi Yehudah]. After the *Omer* was offered, the new grain was permitted immediately; but for those that lived far off [those that dwelled outside Jerusalem and did not know whether the *Omer* had already been offered or not], it was permitted only

רבנו עובדיה מברטנורא

הסולת: יצק ובלל. לאחת נתינת הסולת, כדרך כל המנחות שנותן שמן בכלי תחלה ואחר כך נותן סולת וחוזר ויוצק עליה שמן ובלל: הניף והגיש. דמנחת העומר טעונה הנפה והגשה. כדאמרינן בפרק כל המנחות: ה' שלא ברצון חכמים. דגזרו שמה יאכל מן החדש בשקוצר קודם שיקריבו העומר. וזה שכבר הוא קמח, ודאי נקצר קודם העומר: ר' יהודה אומר ברצון חכמים. דלא גזרו שמה יאכל בשקוצר. והלכה כר' יהודה: והרחוקים. שאינן יודעים אם עדיין קרב העומר: מותרים מחצות היום ולהלן. כדקתני טעמא לקמן: שיהא יום הנף. יום ששה עשר בניסן שבו מניפין את העומר: כולו אסור. לאכול בו חדש: אמר ר' יהודה. לתנא דמתניתין, וכי ר' יוחנן התקין, והלא מן התורה אסור בזמן שאין בית המקדש קיים, דתרי קראי כתיבי, כתוב אחד אומר עד עצם היום הזה, דמשמע דעצמו של יום כולו אסור דעד ועד בכלל, וכתוב אחד אומר (ויקרא כג) עד הביאכם את קרבן אלהיכם, דמשמע דלאחר קרבן העומר מותר, הא כיצד, כאן בזמן שבית המקדש קיים, כאן בזמן שאין בית המקדש קיים, אלמא בזמן שאין בית המקדש קיים שאין העומר קרב הוי יום הנף כולו אסור מן התורה. ומשני בגמרא, דהא דתנן התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור, לא תימא התקין, אלא דרש והתקין, כלומר שדרש מקראות הללו ברבים והודיעם שכך הדין שיום הנף כולו

after midday. After the Temple was destroyed, Rabban Yohanan ben Zakkai ordained that it [the eating of the new crop] should be forbidden throughout the day of the waving [i.e., the day on which the *Omer* was offered, which included the rite of waving, namely, the sixteenth of Nissan]. Rabbi Yehudah said: Is it not so forbidden by Torah law, for it is

written: "Until this selfsame day" (Leviticus 23:14)? [Rabbi Yehudah takes the view that the term "until" is inclusive, accordingly the whole of this day is forbidden. Rabbi Yehudah admits, however, that this was the law only after the destruction of the Temple, but during Temple times, it was permitted immediately after the *Omer* was offered.] Why was it permitted immediately after midday for those who lived far off [this question refers to Temple times. Perhaps the *Omer* will not have been offered by midday, why then are those far off permitted immediately after midday]? Because they know that the court is not slow regarding this matter.

(6) The *Omer* rendered [the new grain] permissible throughout the land, and the two loaves [offered on Shavuot; (see Leviticus 23:17)] rendered it permissible in the Temple [the new grain could henceforth be used for meal-offerings. The two loaves were to be the first offering from the new grain, as it is written: "And you shall present a new meal-offering to the Lord" (ibid., verse 15)]. One may not offer meal-offerings [of new grain], firstfruits, or meal-offerings that accompany animal offerings, before the *Omer*; and if one did so, it was invalid. Nor may one

רבנו עובדיה מברטנורא

אסור מן התורה משחרב בית המקדש. ואית דמפרשי בגמרא, שאין החדש אסור מן התורה ביום ששה עשר בזמן שאין מקדש אלא עד שיאיר פני המזרח שחרית ביום ששה עשר, דכתיב עד עצם היום הזה, ולא עד בכלל, והתקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כלו אסור, משום מזרה יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד מי לא הוה אבלינן משהאיר המזרח, השתא נמי ניכול, והן אינן יודעים, דבזמן המקדש אסור לאכול חדש עד שיקריב העומר, דכתיב עד הביאכם את קרבן אלהיכם, והכי מפרשינן לה בפרק לולב הגזול: **ו העומר היה מתיר במדינה**. לאכול החדש בכל המקומות: **ושתי הלחם במקדש**. שקודם שתי הלחם אין מביאין מנחה מתבואה חדשה, דכתיב בשתי הלחם (נמדבר כח) מנחה חדשה, שתהא חדשה לכל המנחות: **ומנחת בהמה**. מנחת נסכים של בהמה: **ואם הביא**. קודם לעומר: **פסול**. שלא הותר החדש מכללו אפילו אצל ההדיוט אבל קודם שתי הלחם לא יביא

משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהא יום הנף כלו אסור. אמר רבי יהודה, והלא מן התורה הוא אסור, שנאמר (ויקרא כג), עד עצם היום הזה. מפני מה הרחוקים מתרים מחצות היום ולהלן, מפני שהן יודעין שאין בית דין מתעצלין בו: **ו העומר היה מתיר במדינה, ושתי הלחם במקדש**. אין מביאין מנחות ובכורים ומנחת בהמה קודם לעומר. **ואם הביא, פסול**. קודם

offer these before the two loaves; but if one did so, it was valid.

(7) Wheat, barley, spelt, oats, and rye are subject to *hallah*; and they [i.e., some of them] can be reckoned together [for the quantity of dough requiring the taking of *hallah*; only similar species, such as wheat and spelt could be reckoned together and

barley with everything except wheat]. They [the five species mentioned above,] are forbidden [to be eaten] as new produce before Pesah and they may not be reaped before the *Omer*. If they [one of the five species] had taken root before the *Omer*, the *Omer* renders them permissible; otherwise, they are forbidden until the next [year's] *Omer*.

(8) One may reap [before the *Omer*, the grain] in irrigated fields in the plain [for the grain grown in these fields is of an inferior quality and is not fit to be used for the *Omer*, and it is established that whatever is unfit for the *Omer* may be reaped before the *Omer*], but one may not stack it. The men of Yeriho used to

רבנו עובדיה מברטנורא

ואם הביא כשר. שכבר הותר מכללו אצל ההדיוט: ז ומצטרפין זה עם זה. להשלים שיעור העיסה החייבת בחלה, ולא שיצטרפו כולן יחד, דמין בשאינו מינו אין מצטרף, אלא החטין מצטרפין עם הכוסמין בלבד מפני שהן מינו, והשעורים מצטרפין עם הכל חוץ מן החטים ואע"ג דכוסמין מין חטין הן, לאו מין חטין דוקא, אלא מין שעורים ואף מין חטים, ומצטרפים עם החטים והשעורים. ומיהו בירושלמי משמע דאם נלושו יחד מצטרפין אפילו מין בשאינו מינו. אבל אם לא נלושו יחד אלא שאחר כך היו נושכות העיסות זו בזו, מין במינו מצטרפין, שלא במינו אין מצטרפין: ואסורים בחדש. בדכתיב (ויקרא כג) ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה, וגמרינן לחם לחם מפסח, מה להלן מחמשת המינים, אף כאן מחמשת המינים: ומלקצור לפני הפסח. שאסור לקצור מאחד מחמשת המינים קודם קצירת העומר, דכתיב בעומר (שם) ראשית קצירכם, שתהא תחלה לכל הנקצרים, ואתיא ראשית ראשית מחלה, כתיב התם (נמדבר טו) ראשית עריסותכים, וכתיב הכא ראשית קצירכם, מה להלן מחמשת המינים, אף כאן מחמשת המינים: ואם השרישו. אחד מחמשת המינים הללו קודם קצירת העומר: העומר מתירן. ומותר לקצור אחר קצירת העומר, דכתיב (שמות כג) אשר תזרע בשדה, משעה שנזרע ונשרש בשדה: ואם לאו. שלא השרישו אלא לאחר קצירת העומר: אסורים עד שיבוא העומר הבא. של שנה הבאה: ה קוצרים בית השלחים שבעמקים. שתבואתן רעה ואין מביאין עומר משם. ותניא, כתוב אחד אומר (ויקרא כג) וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר, דמשמע דיכול לקצור קודם הבאת העומר, וכתוב אחד אומר ראשית קצירכם, דמשמע שתהא ראשית לכל הקצירות, הא כיצד, ממקום שאתה יכול להביא העומר אי

לשתי הלחם, לא יביא. ואם הביא, קשר: ז החטים והשעורים והכוסמין ושבלת שועל והשיפון, חביין בחלה, ומצטרפין זה עם זה, ואסורים בחדש מלפני הפסח, ומלקצור מלפני העמר. ואם השרישו קדם לעמר, העמר מתירן. ואם לאו, אסורים עד שיבוא עמר הבא: ח קוצרים בית השלחים שבעמקים, אבל לא גודשין. אנשי יריחו

reap [before the *Omer*] with the approval of the Sages, [for the fields around Yericho were artificially irrigated] and used to stack it without the approval of the Sages, but they did not forbid them. One may reap the unripe grain [*shahat*, grain in its earliest stage, often used as fodder]

קוצרין ברצון חכמים, וגודשין שלא ברצון חכמים, ולא מחו בידם חכמים. קוצר לשחת, ומאכיל לבהמה. אמר רבי יהודה, אימתי, בזמן שהתחיל עד שלא הביאה שלישי. רבי שמעון אומר, אף יקצור ויאכיל אף משהביאה שלישי: ט קוצרין מפני הנטיעות, מפני בית האבל, מפני בית המדרש.

and feed cattle with it. Rabbi Yehudah said, When is this so? Only if one had begun to reap it [for use as fodder] before it had reached a third of its growth [the reaping may then be concluded, even after it has reached a third of its growth]. Rabbi Shimon said, One may reap it and feed [cattle with it] even after it has reached a third of its growth [for this is not regarded as the "reaping" forbidden before the *Omer*; the law follows Rabbi Yehudah].

(9) One may reap [before the *Omer*] on account of the saplings [for the grain which grows among saplings, if left to remain long in the field, would soon ruin the sapling; moreover this grain is not fit to be used for the *Omer*. Another interpretation given by Rashi is that saplings are found to be growing in a grain field and it is necessary to reap the grain immediately before the prohibition of *kil'ayim* (diverse varieties) sets in] or [in order to make an open space] for the mourners [where people assembled and blessings of consolation were recited in the presence of mourners] or that the Bet Hamidrash not be hindered [if there is

רבנו עובדיה מברטנורא

אתה קוצר קודם לעומר, ממקום שאי אתה מביא כגון בית השלחים ובית העמקים שאין מביאין עומר מהן לפי שהן רעות, אתה קוצר מהן קודם לעומר: אבל לא גודשין. לעשותן גדיש, דכמה שאפשר לשנויי משנין: אנשי יריחו. בית השלחין הווי להו: קוצר לשחת. מותר לקצור לשחת קודם לעומר ומאכיל לבהמתו: אימתי בזמן שהתחיל לקצרה לצורך בהמתו עד שלא הביאה שלישי אחרון של גמר בישולה, קוצר אף לאחר שהביאה שלישי: ר' שמעון אומר אף יקצור ויאכיל. יתחיל לקצור ומאכיל לבהמתו משהביאה שלישי. דכל לשחת לאו קציר הוא. והלכה כר' יהודה שבא לפרש דבריו של תנא קמא: ט קוצרים. קודם לעומר: מפני הנטיעות. שלא יפסידו. לפי שאתה תבואה אינה ראויה לעומר, כדאמרינן בפרק כל הקרבנות, אין מביאין לא משדה בית השלחים ולא משדה אילן, ולעיל אמרינן ממקום שאי אתה מביא אתה קוצר. פירוש אחר, מפני הנטיעות משום כלאים לפי שפעמים אדם זורע תבואה ואין שם נטיעות, ולאחר זמן עולות שם נטיעות בנידון מאליהן, וצריך לקצור הזרעים משום כלאים: ומפני בית האבל. שאין להם מקום פנוי לישב לברך ברכת רחבה שאומרים בבית האבל: ומפני בית המדרש. שאין מקום לתלמידים לישב. וטעמא דכל הני משום דקציר מצוה ניהו, והכתוב אומר ראשית קצירכם, שיהיה העומר ראשית לקצירכם של

no room for the students in the Bet Hamidrash and it is necessary to clear a space in the field for them. In these cases the reaping is for religious purposes, and therefore permitted].

One may not bind them [the grain that

may be reaped before the *Omer*] in bundles, rather they must be left in [untied] heaps. The [proper performance of the] precept of the *Omer* is that it shall be brought from the standing grain [so that the grain shall be reaped especially [*lishmah*] for the purpose of the *Omer*-offering (see Deuteronomy 16:9). If this cannot be found [i.e., all the standing grain had already been cut] it may be brought from sheaves. The precept is that it shall be brought from the fresh [moist] grain; [see Leviticus 2:14: "*karmel*," which signifies seeds, fresh and tender]. If this cannot be found, it may be brought from dry grain. The precept is that it shall be reaped by night [to fulfill what is written, "seven weeks shall be complete" (Leviticus 23:15)]; if it was reaped by day it is valid. Moreover it [the reaping of the *Omer*] overrides the Sabbath [when the first day of the Festival fell on a Friday, then the reaping of the *Omer* was performed on that Friday night, which is the Sabbath].

רבנו עובדיה מברטנורא

רשות, ולא ראשית לקציר של מצוה: כריכות. אלומות קשורות: צבתים. אגודות בלא קישור. פירוש אחר, כריכות אלומות גדולות, צבתים אגודות קטנות: מן הקמה. שיהא קצר לשמו: לא מצא. שכבר נקצר הכל: מן הלח. דכתיב כרמל רך ומל: לקצור בלילה. כדילפינן בריש פרקין מדכתיב (דברים טז) מזהחל חרמש בקמה תחל לספור, משעה שאתה מונה אתה קוצר, והספירה צריכה להיות בלילה דכתיב (ויקרא כג) שבע שבתות תמימות: